

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету
ФІЛОЛОГІЧНИЙ
ФАКУЛЬТЕТ

І.С. Бондаренко

22 серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА. МОРФОЛОГІЯ (дієслово, прислівник, службові слова)

підготовки бакалавра

денної та заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література)

предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література)

спеціальності 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ВИКЛАДАЧ ІЛЬЧЕНКО І.І., кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від “22” серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української мови

Р. О. Христіанінова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Р. О. Христіанінова

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: irynailchenko2017@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16816>

Телефон: 0672707926, 0662084288,

Інші засоби зв'язку: Viber

Кафедра української мови (2 навчальний корпус, ауд. 237)

1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Сучасна українська мова. Морфологія (дієслово, прислівник, службові слова)» є складником підготовки здобувача ступеня вищої освіти «Бакалавр» галузі знань «Освіта / Педагогіка» спеціальності «Середня освіта». Силабус навчальної дисципліни «Сучасна українська мова. Морфологія (дієслово, прислівник, службові слова)» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)».

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова. Морфологія (дієслово, прислівник, службові слова)» є ознайомити студентів з різними поглядами на проблеми частиномовного поділу, статус окремих частин мови з урахуванням новітніх тенденцій у розвитку теоретичної та навчальної граматики, особливу увагу приділивши функціональній семантиці розгляданих одиниць у руслі сучасних засад морфологічної науки. Основними **завданнями** викладання дисципліни «Сучасна українська мова. Морфологія (дієслово, прислівник, службові слова)» є: поглибити знання студентів щодо поділу слів на частини мови; ознайомити студентів з новим розумінням статусу прислівника в українській граматиці; висвітлити різні підходи до класифікації частин мови через призму аналізу наукового доробку граматистів-класиків та сучасників; розширити знання студентів про критерії розмежування самостійних і службових частин мови; ознайомити студентів із новим витлумаченням статусу вигуків слів у новітніх розвідках учених; виробити в студентів уміння виконувати повний морфологічний розбір.

Курс «Сучасна українська мова. Морфологія (дієслово, прислівник, службові слова)» відповідає шифру ППС 9; є дисципліною циклу професійної підготовки спеціальності.

Пререквізити дисципліни: ППС 8 Шкільний курс української мови, ППС 9 «Сучасна українська мова» розділи Фонетика. Лексикологія. Морфеміка та Словотвір. Іменні частини мови. Отримані знання, уміння і навички необхідні для вивчення дисциплін, ППС 9 «Сучасна українська мова. Синтаксис», ППОП 4 Навчальна практика (педагогічна).

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	5 -й	5-й
Кількість кредитів ECTS	2	2
Кількість годин	60	60
Лекційні заняття	14 год.	2 год.
Практичні заняття	14 год.	4 год.
Самостійна робота	32 год.	54 год.

Консультації	<i>Дистанційно</i>
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16816

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК 2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК-5 Дотримання етичних норм. ЗК-8 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). СК-1 Знання сучасних теоретичних основ предметної спеціалізації з української мови та літератури, додаткової предметної спеціальності (за вибором студента). СК-2 Уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності. СК-5 Дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками. СК-6 Уміння організувати комунікацію учнів і вихованців. СК-10 Комунікація зі спільнотами на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях для розвитку відповідних професійних знань і вмінь, осмислення практик та контекстів. СК – 16 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та писемній формі як у професійній діяльності, так і в повсякденному спілкуванні в різних сферах життя. СК – 18 Здатність	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації) Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія) Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом) Дослідницький (робота з фактичним матеріалом) Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм) Практичні методи (вправи)	Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях.

використовувати в професійній діяльності знання про діалектні, соціальні різновиди української мови. СК – 19 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та писемній формі в усіх її жанровостильових різновидах. ПРН 1 Знає сучасні теоретичні основи предметної спеціалізації, застосовує елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності. ПРН 2 Володіє культурою мислення, навичками узагальнення, аналізу й синтезу в професійній діяльності. ПРН 6 Володіє основами професійної культури, уміннями підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою. ПРН 8 Виявляє володіння навичками знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел, зокрема й за допомогою цифрових технологій. ПРН 14 Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями та їхніми батьками з дотриманням етичних норм. ПРН 16 Розуміє значення культури як форми людського існування, різноманіття та мультикультурність світу й керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу й співробітництва.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Дієслово. Дієслівні граматичні категорії

Тема 1 Дієслово як центральна частина мови. Типи дієслівних утворень. Відмінювані /невідмінювані, дієвідмінювані /недієвідмінювані дієслівні форми. Інфінітив як початкова форма дієслова, історія його формування в українській мові. Граматичні особливості інфінітива. Синтаксичні функції інфінітива. Морфологічний аналіз інфінітива.

Тема 2. Загально дієслівні категорії. Категорія виду. Зміст дієслівної категорії виду. Дієслова, що мають корелятивні видові форми. Способи видотворення в українській мові. Одновидові та двовидові дієслова. Категорія перехідності/неперехідності. Перехідні, неперехідні та непрямо перехідні дієслова, їх значення і граматичні параметри. Категорія стану. Зміст дієслівної категорії стану, її зв'язок із категорією перехідності/неперехідності. Граматичні показники та значення форм стану. Дієслова, що перебувають поза категорією стану.

Тема 3. Часткові дієслівні категорії. Дієслівна категорія часу, її зміст і засоби вираження. Форми теперішнього часу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Форми минулого часу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Форми давноминулого часу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Форми майбутнього часу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Переносне вживання часових форм дієслова. Дієслівна категорія способу, її зміст. Форми дійсного способу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Форми умовного способу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Форми наказового способу, їх граматичні особливості, творення та функціонування. Переносне вживання способових форм дієслова. Категорія особи дієслів, її зміст. Значення особових форм. Дієслова, що мають повну і неповну особову парадигму. Безособові дієслова. Категорія числа дієслів, її зв'язок із категорією особи. Значення форм числа, їх уживання. Категорія роду в дієслівних формах. Дієслівні основи. Дієвідміни. Морфологічний аналіз особових дієслів.

Дієприкметник. Дієприслівник. Безособові форми на -но, -то

Тема 4. Дієприкметник, його статус у сучасному мовознавстві. Подвійна граматична природа дієприкметника. Творення активних і пасивних дієприкметників, специфіка їх уживання. Граматичні категорії дієприкметника. Морфологічний аналіз дієприкметника.

Тема 5. Дієприслівник як неособова форма дієслова. Подвійна граматична природа дієприслівника. Граматичні категорії дієприслівника. Творення і вживання дієприслівників доконаного та недоконаного виду. Особливості стилевжитку дієприслівників. Морфологічний аналіз дієприслівника. Безособові форми на -но, -то, їх походження, творення, граматична специфіка. Питання про статус форм на -но, -то. Специфіка стилевжитку безособових форм на -но, -то. Морфологічний аналіз форм на -но, -то.

Прислівник

Тема 6. Прислівник як самостійна периферійна частина мови. Становлення прислівника як частини мови, його периферійний характер і граматична специфіка. Вторинний характер прислівників. Творення прислівників. Адвербіалізація. Семантичні розряди прислівників. Групи прислівників за структурою. Правопис прислівників. Морфологічний аналіз прислівника.

Змістовий модуль 2

Граматична специфіка службових слів

Тема 7. Обсяг поняття 'службові слова'. Питання про статус службових слів у сучасному мовознавстві. Прийменник як категорія службових слів. Функції прийменників. Групи прийменників за походженням і будовою. Семантичні розряди прийменників. Основні значення прийменникових конструкцій. Вживання прийменників із відмінковими формами іменних частин мови. Прийменникова синонімія та омонімія. Препозиціоналізація. Морфологічний аналіз прийменника. Становлення системи сполучників української мови. Групи сполучників за походженням, будовою, уживанням. Розряди сполучників за виконуваною синтаксичною функцією. Сполучники сурядності, їх групи. Сполучники

підрядності, їх групи. Розмежування омонімічних сполучників і сполучних слів. Кон'юнктивация. Морфологічний аналіз сполучника. Формування системи часток в українській мові, їх функції. Групи часток за походженням, будовою і способом уживання. Функціонально-семантична класифікація часток. Фразові, словотворчі та формотворчі частки. Правопис часток. Партикуляція. Морфологічний аналіз частки. Вигуки, їх значення та функції. Місце вигуків у системі частин мови та погляди на їхній статус у сучасному мовознавстві. Групи вигуків за походженням. Звукова будова вигуків. Функціональні групи вигуків. Звуконаслідувальні слова, їхня роль і статус. Функціональні групи звуконаслідувальних слів. Інтер'єктивація. Морфологічний аналіз інтер'єктивів.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема. Дієслово	2	2	щотижня
Практичне заняття 1	Тема. Дієслово Перелік питань: 1. Дієслово як центральна частина мови 2. Типи дієслівних утворень. 3. Інфінітив, історія його формування в українській мові. Граматичні особливості інфінітива. Завдання: виконання вправ.	2	2	1 раз на два тижня
Самостійна робота	Тема. Дієслово. Питання для розгляду 1. Граматичні особливості інфінітива. 2. Синтаксичні функції інфінітива. 3. Морфологічний аналіз інфінітива. Завдання для виконання: 1. конспект теоретичного матеріалу; 2. виконати морфологічний аналіз інфінітива (10 прикладів).	2	8	
Лекція 2	Тема. Загально дієслівні категорії.	2		щотижня
Практичне заняття 2	Тема. Загально дієслівні категорії. Перелік питань: 1. Категорія виду. 2. Одновидові та двовидові дієслова. 3. Категорія перехідності/неперехідності. 4. Категорія стану. Зміст дієслівної категорії стану, її зв'язок із категорією перехідності/неперехідності. Завдання: виконання вправ з зазначеної теми Завдання: виконання практичних завдань, визначення категорії виду, стану, перехідності/неперехідності у дієсловах.	2		1 раз на два тижня
Самостійна робота	Тема. Загально дієслівні категорії. Питання для розгляду: 1. Дієслова, що перебувають поза категорією стану 2. Способи творення дієслів. Завдання для виконання: 1. конспект теоретичного матеріалу. 2. навести 10 прикладів словотворення дієслів.	4	8	
Лекція 3	Тема. Часткові дієслівні категорії.	2		щотижня
Самостійна робота	Тема. Часткові дієслівні категорії. Питання для розгляду:	4	8	

	1.Дієслова, що мають повну і неповну особову парадигму. 2.Безособові дієслова. 3.Категорія числа дієслів, її зв'язок із категорією особи. 3.Значення форм числа, їх уживання. Завдання для виконання: 1. конспект теоретичного матеріалу; 2. навести 10 прикладів категорії роду в дієслівних формах.			
Лекція 4	Тема. Дієприкметник.	2		<i>щотижня</i>
Практичне 3	Тема . Дієприкметник. Перелік питань: 1.Подвійна граматична природа дієприкметника. 2.Творення активних і пасивних дієприкметників, специфіка їх уживання. 3.Граматичні категорії дієприкметника. Завдання: виконання практичних вправ з зазначеної теми.	2		<i>1 раз на два тижня</i>
Самостійна робота	Тема. Дієприкметник, Питання для розгляду: Морфологічний аналіз дієприкметника. Завдання для виконання: 1. виконати морфологічний аналіз 10 дієприкметників: 2. підготувати презентацію на тему: Специфіка уживання активних і пасивних дієприкметників.	4	4	
Лекція 5	Тема. Дієприслівник як неособова форма дієслова	2		<i>щотижня</i>
Практичне заняття 4	Тема. Дієприслівник як неособова форма дієслова. Перелік питань:: 1.Дієприслівник як неособова форма дієслова. 2.Подвійна граматична природа дієприслівника. 3.Граматичні категорії дієприслівника. 4.Творення і вживання дієприслівників доконаного та недоконаного виду. Завдання: 1. проходження тесту; 2. виконання практичних завдань.	2		<i>1 раз на два тижня</i>
Самостійна робота	Тема. Дієприслівник Питання для розгляду: Особливості стилевжитку дієприслівників Завдання для виконання: підготувати презентацію на тему: Стилєвжиток дієприслівників у творах українських письменників (твори на вибір)	4	6	
Самостійна робота	Тема. Безособові форми на -но, -то. Питання для розгляду: 1.Безособові форми на -но, -то. їх походження, творення, граматична специфіка. Питання про статус форм на -но, -то. 2.Специфіка стилєвжитку безособових форм на -но, -то. Завдання для виконання: 1. конспект теоретичного матеріалу 2. морфологічний аналіз форм на -но, -то.	4	4	
Лекція 6	Тема. Прислівник як самостійна периферійна частина мови.	2		<i>щотижня</i>
Практичне заняття 5	Тема. Прислівник як самостійна периферійна частина мови. Перелік питань: 1.Становлення прислівника як частини мови, його	2	2	<i>1 раз на два тижня</i>

	периферійний характер і граматична специфіка. 2.Вторинний характер прислівників. 3.Творення прислівників. 4.Адвербіалізація. Завдання: виконання вправ			
Самостійна робота	Тема. Прислівник. Питання для розгляду: 1. Семантичні розряди прислівників. 2.Групи прислівників за структурою. Завдання для виконання: 1. конспект на тему: Правопис прислівників. 2.виконати морфологічний аналіз прислівника.	4	8	
Лекція 7	Тема. Службові слова. Прийменник. Сполучник. Частка.	2		щотижня
Практичне заняття 6	Тема. Службові слова. Перелік питань: 1.Питання про статус службових слів у сучасному мовознавстві 2.Прийменник як категорія службових слів. 3.Функції прийменників. 4. Будова прийменників. Завдання: виконання вправ.	2		1 раз на два тижня
Самостійна робота	Тема. Прийменник. Питання для розгляду: 1.Препозиціоналізація. 2.Морфологічний аналіз прийменника. Завдання для виконання: 1. підготувати презентацію на тему: Прийменникова синонімія та омонімія; 2. виконати морфологічний аналіз прийменника.	2	4	
Практичне заняття 7	Тема. Сполучник, сполучні слова. Частка. Питання для розгляду: 1. Становлення системи сполучників української мови. 2.Групи сполучників за походженням, будовою, уживанням. 3. Розряди сполучників за виконуваною синтаксичною функцією. 4. Формування системи часток в українській мові, їх функції. 5. Групи часток за походженням, будовою і способом уживання. Виконання вправ.	2		
Самостійна робота	Тема. Вигук. Питання для розгляду: 1.Інтер'єктивація. 2.Звуконаслідувальні слова, їхня роль і статус Завдання для виконання: 1. конспект теоретичного матеріалу. 2. виконати морфологічний аналіз інтер'єктивів. 3. підготувати презентацію на тему: Функціональні групи звуконаслідувальних слів.	4	4	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5

Поточний контроль				
Практичне заняття №1	Усне опитування. Груповою роботою на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу.	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	5
Практичне заняття №2	Усне опитування. Груповою роботою на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу.	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними	5

			знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 3	Усне опитування. Групова робота на практичному тест	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання завдань тест	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	5 5
Практичне заняття № 4	Усне опитування. Групова робота на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень	5 5

			знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 5	Усне опитування. Групова робота на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	5 5
Практичне заняття № 6	Усне опитування. Групова робота на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання завдань	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без	5 5

			аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 7	Усне опитування. Групова робота на практичному	Перевірка теоретичного матеріалу. Виконання тест	5 балів – знання теоретичного матеріалу обгрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконанні завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	5 5

Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне	Питання для підготовки: На сторінці СЕЗН Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16816	1. В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. 2. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. 3. В цілому	20

			володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань. 4. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. 5. Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві	
--	--	--	--	--

			помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання. 6. Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	
	Практичне завдання	Підсумкове завдання на сторінці CE3H Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16816	10– високий рівень: повністю відповідає завданню, логічно структурована і всебічно відображені основні критерії, крім того є оригінальною, виконана якісно; 7 балів – достатній рівень: відповідає основним вимогам, структурована, змістовно насичена; сформульована, але може потребувати уточнення або глибшого опрацювання; має незначні недоліки у дизайні або логіці; 5 балів – середній рівень: загалом відповідає завданню, проте має фрагментарний характер; недостатньо аргументована, можливі нечіткі формулювання принципів; окремі компоненти описані стисло або схематично; виконана формально або не повністю зрозуміла;; 3 бали – низький рівень: виконано частково або з грубими логічними порушеннями; відсутні або нечітко описані ключові компоненти: не має цілісної структури; не відповідає темі; не виявлено розуміння специфіки; 0 балів – завдання не виконано або подано текст/матеріал, який не підлягає оцінюванню (наприклад, беззмістовний, плагіат, відсутні ключові компоненти); візуального продукту немає або він не відповідає жодному пункту завдання.	10
		Підсумковий тест CE3H Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16816	Виконання тесту	10

Усього за підсумковий контроль				40
--------------------------------	--	--	--	----

Критерії оцінювання усної відповіді на практичному занятті:

5 балів – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання.

4 бали – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання. При цьому студент припускається однієї помилки у змісті, одного чи двох мовленнєвих недоліків.

3 бали – студент, висвітлюючи питання, дає відповідь, що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні, а саме: зміст викладеного матеріалу в основному достовірний, але є деякі фактичні неточності; є незначні порушення у послідовності викладу думок; лексична і граматична будова мовлення загалом досить різноманітна; стиль відповіді відзначається достатньою виразністю. У цілому допускається не більше двох недоліків у змісті і не більше трьох мовленнєвих недоліків; не більше двох граматичних помилок;

2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає фактичні неточності і помилки у формуванні відповіді; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; має незначний словниковий запас, використовує одноманітні синтаксичні конструкції; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Загалом допускається: не більше чотирьох недоліків у змісті та п'яти мовленнєвих недоліків; не більше чотирьох граматичних помилок;

1 бал – студент не знає більшої частини вивченого матеріалу; допускає у формулюванні речень помилки, що спотворюють зміст відповіді; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; має обмежений словниковий запас; часто трапляються випадки неправильного слововживання; не розуміє суті поставлених додаткових запитань.

0 балів – студент не відповідає на питання.

Критерії оцінювання тестів:

За кожне правильно виконане тестове завдання здобувач освіти отримує 1 бал.

Критерії оцінювання письмового завдання:

5 балів – студент виконав завдання згідно з рекомендаціями, повністю, не припустившись помилок, коментує виконане завдання, відповідає на додаткові запитання.

4 бали – студент самостійно, у повному обсязі виконав завдання, але не зміг оперувати отриманими знаннями в навчальній дискусії.

3 бали – студент виконав завдання частково, не запам'ятовуючи деталей теми, з помилками.

2 бали – студент виконав завдання частково, з помилками.

1 бал – незадовільний рівень виконання завдання, відсутній цілісний підхід, допущені грубі помилки.

0 балів – студент не виконав завдання. У такому випадку надається можливість повторного виконання завдання, але не пізніше наступного заняття.

Критерії оцінювання відповіді на екзамену:

10 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, відповів на додаткові запитання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

9 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але відповів на всі додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

8 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

7 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише частково усвідомлює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

6 балів отримує студент, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише в загальних рисах осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

5 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, майже не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

4 бали отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

3 бали отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, частково відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

2 бали отримує здобувач освіти, який частково і неповно розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

1 бал отримує студент, який кількома реченнями розкрив питання, зміг частково відповісти на додаткові питання викладача.

0 балів отримує студент, який не відповів на питання.

Критерії оцінювання практичного завдання на екзамені:

10 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше.

9 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 1-2 неточностей.

8 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 3 неточностей.

7 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

6 балів – студент виконав завдання, але не зміг логічно структурувати відповідь, недостатнім було оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

5 балів – студент виконав завдання неповністю, демонструючи задовільне оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо

4 бали – студент виконав завдання частково, недостатньо оперуючи літературознавчою термінологією, елементами аналізу художнього тексту, що зводився до характеристики персонажів або переказу тексту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

3 бали – студент виконав завдання частково, без використання літературознавчої термінології або припускаючись помилок, аналізу художнього тексту зводився до поверхового переказу змісту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

2 бали – студент виконав завдання частково, з грубими помилками, що свідчать про нерозуміння історико-літературного контексту, світогляду письменника, прийомів аналізу тексту твору на інклюзивну тематику тощо.

1 бал – студент розпочав виконання завдання, але нерозуміння історико-літературного контексту, специфіки інклюзивної літератури, незнання особливостей роботи з текстом твору на інклюзивну тематику не дало можливості дати відповідь на поставлене запитання.

0 балів – студент не зміг виконати завдання.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Вільчинська Т., Бабій І. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навч. посібник. 3-тє вид., переробл., доповн. Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2020. 184 с.
2. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Вихованець, К. Городенська, А. Загнітко, С. Соколова; за ред. К. Городенської. К.: ВД Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
3. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська мова. Морфологія. Збірник тестових завдань : навч. посібн. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 276 с.
4. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : дієслово, незмінні частини мови : збірник тестів. 2-ге вид, доповн. і переробл. Івано-Франківськ : ФО-П Петраш К. Т., 2018. 132 с.
5. Горпинич В. Морфологія української мови: підручник. Київ : Академія, 2004. 335 с.
6. Караман С., Караман О., Плющ М. Сучасна українська літературна мова: навч. посібн. К.: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
7. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська літературна мова. Морфемика. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ : НАУКМА, 2019. 524 с.
8. Ільченко І. Шкільний курс української мови. Навчально-методичний посібник.

Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 110 с.

9. Ільченко І., Баранник Ю. Сучасні тенденції в розвитку морфологічної системи української мови. *Вісник науки та освіти*. (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Випуск № 4 (34). Київ: 2025. С. 255-264.
10. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
11. Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ярошевич І. А. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник / за ред. О. Я. Лаврінець. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 368 с.
12. Мартинова Г. І., Щербина Т. В. Прийменникова система середньо-наддніпрянських говірок. *Українська мова*. 2022. № 1 (81). С. 86–102.
13. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Львів : Видавництво: Львівської політехніки, 2020. 440 с.
14. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
15. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : інструктивно-методичні матеріали до практичних занять і самостійної роботи. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 124 с.

Інформаційні ресурси:

1. Літературна норма і мовна практика / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, Т. А. Коць та ін.]; за ред. С. Я. Єрмоленко. 2013. 320 с. URL: https://drive.google.com/file/d/10CZw2XjWuyVB5_UkP6Nc-FxsD5u1svEc/view
2. Онлайнпідручник з української мови. URL: <http://www.mova.info/page2.aspx?l1=58>
3. Українська мова у ХХІ столітті: традиції і новаторство. *Тези доповідей II Всеукраїнського лінгвістичного форуму молодих учених*. Київ, 24–26 квітня 2012 року. URL: https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/ukrainska_mova_u_xxi_stolitti_tradicii_i_novatorstvo-2012.pdf
4. Халіман О. В. Граматика оцінки: морфологічні категорії української мови : монографія / І. Шкіцька. *Мовознавство*. 2020. № 1. С. 72–77. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/184467>
- 5 Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова : хрестоматія до курсу для студентів факультету філології Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2019. 279 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>

Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття або письмово.

Політика академічної доброчесності Усі письмові роботи (доповіді, повідомлення), що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; компіляція власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється винятково з навчальною метою (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо).

Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною. Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу irynailchenko2017@gmail.com

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVY>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](https://lnk.ua/9MVwgEpVz): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYN6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

**СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.**

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.